

Vlasti- = vědné LISTY 123

ŘÍJEN 2017

PŘÍLOHA ODERSKÉHO ZPRAVODAJE

Výlet do Kuźnie Raciborske

Znáte naše polské partnerské město Kuźniu Raciborskou? Pokud ne, přijměte mé pozvání na výlet tímto městem u řeky Odry. Pobýval jsem v něm již několikrát – naposledy letos v srpnu a v září, kdy jsme zde byli na cyklistické dovolené a na druhém sympóziu o řece Odře. Neberte, prosím, tento článek jako kompletního průvodce, ale jen jako tip na výlet do tohoto města a jeho okolí.

Na úvod Vám toto naše partnerské město představím několika základními informacemi v porovnání s našim městem:

Charakteristika:	Kuźnia Raciborska	Odry
První písemná zmínka	1641 (Segenburg)	1234 (Vyhnanov)
Počet obyvatel celkem (z toho samotné město)	12.620 (5.858)	7.291 (5.442)
Počet a názvy místních částí	7, Budziska, Jankowice, Ruda, Ruda Kozielska, Rudy, Siedliska, Turze	7, Dobešov, Kamenka, Klokočůvek, Loučky, Pohoř, Tošovice Veselí
Výměra území	12.700 ha	7.405,1 ha
Nejnižší a nejvyšší nadmořská výška	174 a 271 m n. m.	asi 273 a 594 m n. m.
Vedení samosprávy města	Paweł Macha (burmistrz) Gabriela Tomik (wiceburmistrz)	Libor Helis (starosta) Pavel Matušů (místostarosta)

Starosta a místostarostka Kuźnie Raciborske.

Jak vznikla přeshraniční spolupráce obou našich partnerských měst?

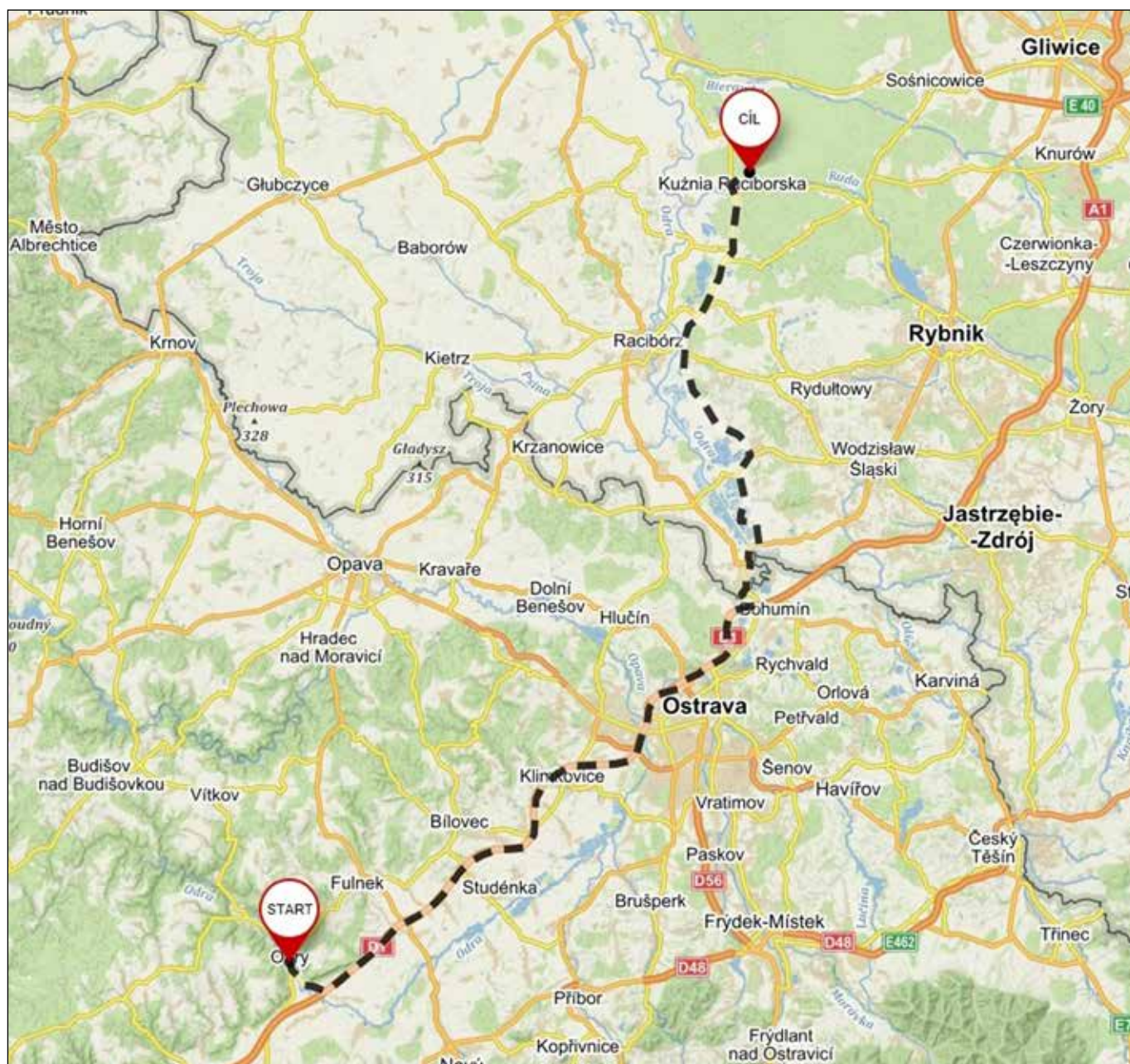
Tyto informace mi sdělil tehdejší starosta a nyníjší místostarosta našeho města - Ing. Pavel Matušů: „K navázání přeshraniční spolupráce došlo po vstupu našeho města do Euroregionu Silesia. Tehdy nám byly dány tři tipy na naše budoucí partnery. Já jsem při tom výběru vycházel z toho, aby naše partnerské město leželo buď

přímo na řece Odře nebo v její blízkosti, aby se nacházelo poblíž našich hranic a aby i velikostí odpovídalo Odram. Tak padla volba na Kuźniu Raciborskou.“ K uzavření partnerské smlouvy došlo v roce 2000.

Kde Kuźniu najdete a kudy se do ní dá dojet?

Vzdálenost města Odra a Kuźnie Raciborske je vzdušnou čarou 69 km. Nejrychlejší automobilová trasa vede od Odra po dálnici D1 (dříve D47) do Bohumína, odkud se pokračuje po pravém břehu řeky Odry mimo Ratiborž (Racibórz). Tato trasa je dlouhá 95 km a trvá asi 1,5 hodiny. My jsme při letošní cyklistické dovolené jeli přes Vítkov, Lesní Albrechtice, Hradec n. Mor., Raduň, Štítnu, Kravaře, Koberčice, Rohov do Sudic, kde jsme přenocovali. Druhý den jsme pak ze Sudic pokračovali přes Samborowice, Racibórz, Zawada Ksaižeca, Ciechowice, Turze, Siedliska až do Kuźnie Raciborske. Nazpět jsme pak jeli z Kuźnie přes Nedzu, Leńczok, Markowice, Debicz, Lubomia, Buków, Odra, Olza, Zabelków, Chalupki, Šilheřovice, Darkovičky, Hlučín, Jilešovice, Háj ve Slezsku do Dolního Benešova, kde jsme u rybníka přespali. Další den jsme domů vyrazili přes Smolkov, Hrabyni, Budišovice, Pustou Polom, Hlubočec, Jakubčovice, Skřípov, Lesní Albrechtice a přes Vítkov do Odra.

Obvyklá trasa jízdy z Oder do Kužnie Raciborske.

Účastníci letošní cyklovolené v Kužnii Raciborske.

Kuźnia Raciborska je městem (= gmina) v okrese (= powiat) raciborskim a v západní části kraje (= województwo) ślaskiego a leží na polském horním toku řeky Odry a na dolním toku říčky Rudy. Zatímco říčka Ruda Kuźniou přímo protéká a v poslední době je využívána k rekreační plavbě na kajacích, kanojích i nafukovacích lodích, řeka Odra je od centra města vzdálena asi 3,8 km, prozatím není pro větší lodě splavná a ani pro rekreační plavbu na menších lodích není využívána. Kuźnia každoročně pořádá na řece Odře u soutoku s říčkou Rudou poblíž místní části Turze přehlídku netradičních plavidel.

Říčka Ruda nad místní částí Rudy.

Řeka Odra u Kuźnie Raciborske.

Řeka Odra má zregulované koryto porostlé povětšinou vrbovým břehovým porostem, takže se k jejímu korytu nedá všude dostat. Poblíž Kuźnie na ní není zřízen žádný most, takže přepravu přes ní nejbližše zajišťuje přívoz poblíž vesnice Ciechowice. Při naší dovolenkové cestě však nefungoval – zřejmě kvůli nízkému stavu vody. Pod Kuźniou u obce Przewóz můžete na Odře vidět další zajímavé řešení křížení komunikace s takto

velkou řekou, a sice brod. Ten není zcela jistě určen pro běžný automobilový provoz ale jen pro těžkou dopravu s vysokým ponorem. Zajímavé u tohoto brodu však je zřízení turistických přístřešků s ohništěm na obou březích řeky Odry.

Přívoz přes řeku Odru v Ciechowicích.

Brod přes řeku Odru u vesnice Przewóz.

Ohniště a přístřešek u brodu.

Kuźnia Raciborska nabízí svým občanům i návštěvníkům klidné a čisté prostředí, za nějž vděčí především okolním lesům. Jelikož Kuźnia leží na prehistorických říčních sedimentech řeky Odry, v jejím okolí se všude setkáte s pískem, který spolu s malou nadmořskou výškou ovlivňuje druhovou skladbu okolních lesů. V nich naleznete především borovice a duby. Lesy v okolí našeho partnerského města zažily za posledních asi sto let tři nepříjemné situace. V průběhu 2. světové války byla většina těchto lesů vytěžena Němci, což si vyžádalo masivní poválečné umělé zalesnění. Tím se stala většina porostů stejnověkých a do jisté míry i druhově uniformní.

I to mohlo v konečném důsledku přispět k druhé nešťastné události, a to k jednomu z nejničivějších lesních požárů způsobených jiskrou od brzd elektrické lokomotivy 26. 8. 1992. Tehdy shořelo celkem asi 9 000 ha lesa a při hašení zemřeli dva hasiči. Na uvedené webové adrese se můžete podívat na filmovou reportáž z tohoto požáru: <https://www.youtube.com/watch?v=Z8bu6jqVLtY>. Na paměť tohoto ničivého požáru byl v Kuźnii ve středu města před požární zbrojnicí odhalena pamětní deska na betonovém památníku. Celé požářiště bylo vybaveno strážními věžemi, požárními průseky, novými cestami, požárními nádržemi a lesníci jej začali postupně zalesňovat. Z bezpečnostních důvodů byl vjezd i vstup na požářiště omezen. V posledních letech město Kuźnia na požářišti organizovalo cyklistické jízdy spojené s plněním různých úkolů, jedné takovéto akce jsme se účastnili v roce 2006.

Lesy v okolí Rud.

Pamětní deska na památníku v Kuźnii Raciborske.

Ohořelý dub jako svědek požáru z roku 1992.

Protipožární nádrž na bývalém požářišti.

Aby toho nebylo málo, letos před naším cyklistickým příjezdem do Kuźnii se částí lesa nepoškozenou požárem prohnalo tornádo. To polámalo stromy jako třísky na asi 1 500 ha lesa, ale i ve městě. I toto přírodní neštěstí vyvolalo okamžitý zákaz vstupu i vjezdu do postižených lesů z bezpečnostních důvodů. To nám znemožnilo užívat si lesních cyklotras a cest a museli jsme při poznávání okolí Kuźnie využívat poměrně úzké a frekventované silnice. Od 23. listopadu 1973 je okolo 50 000 ha lesních komplexů součástí Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” (obdobu naší kategorie chráněná krajinná oblast).

Polámané stromy v lese u Kuźnie po letošním tornádu.

Kuźnia Raciborska má svou železniční stanici na elektrifikované trati č. 150 Kedzierzyn-Koźle – Chalupki. S okolními městy a místy je rovněž spojena autobusovou dopravou. Pro našince bylo nezvyklé využívání chodníků cyklisty, i když se nejednalo o cyklostezky.

Železniční stanice Kuźnia Raciborska.

Uspořádání města a co v něm najdete?

Kuźnia Raciborska nemá klasické náměstí, jaké znáte z Oder. Jeho centrum tvoří náměstí (= plac) Adama Mickiewicza, které je širší ulicí na západ pokračující k radnici jako ulice Juliusza Slowackiego, kdežto z východu je téměř kolmě zaústěno do hlavní silnice č. 425. Tato silnice vede na sever do Kedzierzyna-Koźle a od toho nese i název ulice Kozielska, kdežto na jih vede přes říčku Rudu kolem hasičské zbrojnice ke kostelu s farou a k další velké křižovatce silnic a má název ulice Kościelna. Hlavní silnice u kostela odbočují východně na Rudy a město Rybnik (silnice č. 425 nesoucí uliční název Arki Bożka) nebo na jih do Racibórza a do ČR (silnice č. 922 mající uliční název Raciborska). Jak centrem Oder, tak

i centrem Kuźnie prochází frekventované komunikace s tranzitní dopravou.

Na náměstí v Kuźnii stojí pískovcová socha sv. Jana Nepomuckého. U hasičské zbrojnice můžete vidět památník na počest místních dobrovolných hasičů odhalený dne 26. 8. 2007. Před ní je přes hlavní silnici pod přístřeškem vystavena stará koňská hasičská stříkačka. Za ní se rozprostírá zpevněná plocha nesoucí jméno Vítezství (Zwyciestwa), kde se nachází autobusové stanoviště, památník osvobození za 2. světové války a na lesní požár v roce 1992, kaplička, parčík a v něm malý amfiteátr. Na Kostelní ulici za hasičskou zbrojnicí stojí po levé straně obchody a na pravé straně farní kostel sv. Máří Magdalény (Świątey Marii Magdaleny) s farou a s památníkem věnovaným obětem 2. světové války a připomínce původního kostela. Stávající kostel byl postaven z cihelného zdiva v letech 1902-1903 podle projektu Ludwiga Schneidera jako trojlodní s transeptem v novogotickém slohu s novorománskými prvky. Jižně od kostela s farou se nachází velký a pěkně upravený hřbitov s centrální lipovou alejí.

Budova radnice v Kuźnii Raciborske.

Náměstí Adama Mickiewicza v Kuźnii Raciborske.

Hasičská zbrojnice v centru města.

Památník osvobození s pamětní tabulí připomínající požár v roce 1992.

Historická požární stříkačka před hasičskou zbrojnicí.

Socha sv. Jana Nepomuckého na náměstí.

Kostel sv. Máří Magdalény v centru Kužnií.

Městský hřbitov v Kužnií.

Nalevo od silnice č. 425 vedoucí od kostela na Rudy stojí kulturní dům („MOKSIR“), kde se odehrávají všechny důležité kulturní akce města – je to obdoba našeho Dělnického domu. Nalevo od silnice č. 922 vedoucí na Racibórz na jižním okraji Kuźnii se nachází velká základní škola Jana Wawrzynka s tělocvičnou a hřištěm. Ke koupání místní využívají bývalé pískovny, z nichž jezero Langner slouží jako koupaliště „Wodnik“. V Kuźnii najdete i další sportoviště – stadion a hřiště. Mimo kostela jsou v Kuźnii k vidění další drobné církevní stavby, např. kapličky a kříže. Zajímavými jsou kapličky stojící uprostřed křižovatek silnic, jak je tomu jak v Kuźnii, tak i v Turze.

Co je zajímavého v místních částech Kuźnii?

Ve stručnosti Vás seznámím se zajímavostmi, které jsem s přáteli sám navštívil. Největšími „taháky“ cestovního ruchu se může pochlubit místní část Rudy. Zde je nejzajímavější zámecko-klášterní komplex cisterciáků (Pocysterski Zespól Klasztorno-Palacowy) s rozsáhlým parkem, památnými duby, s rybníky a s bazilikou Nanebevzetí Panny Marie (Bazylika Wniebowzięcia).

V Rudach se můžete svézt úzkorozchodnou železnici.

V Rudě Kozielska stojí na okraji lesa architektonicky zajímavá hájovna (= leśniczówka) Wildek.

V Turze stojí pěkný kostel se hřbitovem, památníček na zbouraný vodní mlýn, stará hasičská stříkačka před zbrojnicí a protipovodňové hráze na řece Odře i na říčce Rudě.

Řada zajímavostí se vyskytuje i v širším okolí Kuźnie, jako např. v Racibórzi (muzeum, kostely, zámek, botanická zahrada, řeka Odra), Gora sw. Anny (chrámový komplex na vrcholu s křížovými cestami, přírodní amfiteátr a geologický park), Rybnická vodní nádrž, Gliwický plavební kanál a přístaviště na Odře v Kedzierzynie-Koźle. Ty Vám ale představím někdy příště.

Závěrem tohoto článku bych chtěl i za kolegy cyklisty poděkovat pedagogům, personálu i vedení školy v Kuźnii i vedení obou našich partnerských měst za možnost přespání v tělocvičně školy při naší letošní cyklistické dovolené. Za svou osobu pak děkuji všem, kdož rozvíjejí naše družební vztahy a umožňují nám se tak účastnit zajímavých společných akcí.

Petr Lelek, HVS Odry

Kaplička v křižovatce v Kuźnii Raciborske.

Kaplička v křižovatce v Turze.

Kulturní dům v Kuźnii (MOKSIR).

Nádraží úzkorozchodné železnice v Rudach.

Lokomotivní dílny na nádraží v Rudach.

Rekonstruovaný zámek-klášterní komplex cisterciáků v Rudě.

Kostel Nejsvětějšího Srdce Pana Ježíše v Turze.

Hájovna Wildek v Rudě Kozielske.